

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre	6 frt — kr
Fél évre	3 „ — „
Negyed évre	1 „ 50 „
Egyes szám ára	6 „
Külföldre egy évre	8 „ — „

Megjelenik hetenkint kétszer:
vasárnap és csütörtökön.

SZÉKELYFÖLD.

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Hirdetések közlési díja:
minden egy hasábos garmond-sorért vagy annak térfogatáért 4 kr, s minden egyszeri közlés után 30 kr bélyegdíj fizetendő. Nagy és többször közlendő hirdetményt a kiadóhivatal ár-kezdvezményben részesít.

A „Nyiltér“ rovatban
közlendő cikkekért soronként 10 kr fizetendő.

SZERKESZTŐSÉG:

KÉZDI-VÁSÁRHELYT:

Szabó Albert könyvnyomdájában.

CSIK-SZEREDÁBAN:

Sprencz György szerkesztő lakásán.

KIADÓ-HIVATAL:

KÉZDI-VÁSÁRHELYT:

Szabó Albert könyvnyomdájában.

A lap tartalmát illető közlemények a szerkesztőségekben, az előfizetések, hirdetmények, nyiltéri cikkek, stb. a kiadóhivatalban fogadtatnak el.

Főváros és vidék.

Budapest legalább ugyanannyi joggal nevezhető Magyarország szívének, mint Páris Franciaországának. A centralizáció, a fővárosnak minden tekintetben való központtá tétele talán sehol sincs oly szigorú következetességgel, oly, úgy szólván, kivételt nem ismerő általánosságban keresztülvive, mint nálunk. A közigazgatás, törvénykezés, kereskedelem, ipar, a társadalmi és politikai élet összes erei egy csomóba folynak össze, s ez a csomó a főváros. Nagyobb mozgalomnak, bármily irányu legyen is, egyéb kiindulópontja alig képzelhető a fővároshoz. Itt székel minden, a mi fő; erre fordítatik minden, a mi egy várost széppé és nagygyá tehet.

S a nagy Széchenyi álma megvalósulásnak indul. Budapest azon a ponton van, hogy világvárossá fejlődjék; a tulcsapongó lokalpatriotizmus azt mondja, hogy: már is az.

Igazán rossz hazafi volna, a ki szíve mélyéből ne örtülne őszintén a magyar főváros illetén felvirágzásának. Jogos büszkeséggel töltnek el minden magyar embert azok a lelkes óvációk, melyekkel a külföldnek esetleg fővárosunkban időző jelesbjei Budapestet megtisztelni szokták. A bennünket gyanus és sokszor rossz szemmel méregető külföld immár kénytelen elismerni, hogy Budapest nemcsak egy haladó, törekvő országnak, de egyszersmind a kulturának, a civiliz-

lízációnak is egyik emporiuma; nemcsak a Dunának, de az egész művelt világnak egyik ragyogó gyöngye. Az irányunkban ujjban általánosan nyilvánuló szimpátiák megszerzésének dicsőségéből a fővárost kétségtelenül az orosz-lán-rész illeti meg.

Az egész országot, ennek minden vidéke meglepéssel, büszkeséggel tekint a kiterjedésben, lakosságban, csinban és fényben egyre gyarapodó főváros felé. Ámde a nélkül, hogy önzéssel vádoltathatnánk, konstatálnunk szabad, sőt kell, hogy ez a büszkeség, ez az öröm nem egészen tiszta. Beléje vegyül egy csekélyke része annak a keserves érzelmeknek, melyre az „irigység“-nél gyöngédebb kifejezést hiában keresünk a szó-tárban.

Roppantul éles a különbség a főváros és a vidék között; iszonyuan mély az űr, mely a kettő között tátong.

A fővárosnak minden bőven, a vidéknek igen-igen ritkán egy-egy csekélyke valami. A jóllakáshoz közeledőnek egy dusan terített asztal, az éhezőknek egy kenyérmorzsa, mely véletlenül hullott oda, mert nem talált helyet a fényes lakománál.

Ez nem nagyítás, ez valóság. Az intenzív fény mellett annál sötétebbnek tűnik fel az árnyék. A főváros élénk fényének sötét árnyéka a vidéket borítja. Itt a vidéken, magunk között, megvallhatjuk, hogy fővárosunk nagyobb maliczia

nélküla vidékre nézve összehasonlítható Potemkin festett faluival, melyek mögött a hátramaradás sötét képe rejtőzik.

A vidék haladása sehogysincs arányban a fővárossal. Pedig az általános haladás, az országos haladás csak úgy lehetne valódi, ha ez a vidékre is kiterjedne. A főváros fejlődésének tulajdonképp hű tükrének kellene lennie, mely mutatná, miképp halad az egész ország.

De a vidék fejlesztésére vajmi kevés gondjuk van azoknak, kik a fővárost egyre gyarapítják és emelik. Ez, míg egyrészt mérhetlen kárára van a vidéknek, addig félre nem ismerhető veszélyt rejt magában magára a fővárosra nézve is. Nagyon félő, hogy a fővárosban tultengés fog bekövetkezni, melynek aggasztó jelei már is sok téren mutatkoznak.

Legyenek tehát a főváros mellett a vidékre is aránylagos gondok. Legyen Magyarországnak is kifejtett városi élete a vidéken is, mint van a művelt külföldnek. S akkor kétszeresen lehetünk majd büszkéek a fővárosra, mert így dicsősége reánk nézve meglehetősen olcsó.

Muzeumai, jó színházai, könyvtárai, ipartelepei, magasabb iskolái, tekintélyes köz- és pénzügyi intézetek majdnem kizárólag csak a fővárosnak vannak. Létesítsenek ilyeneket a vidéken is; csakis ez uton emelkedhetnek a vidék szellemi és anyagi viszonyai.

Nem kívánhatunk semmit oly mértékben, mint az a fővárosnak van, de a méltányos és kellő arány életszükséglete a vidéknek, ha az univerzális haladásban számot tevő tényező akar lenni.

Erre pedig hivatva van; e hivatást nem tagadhatja senki. Adjanak tehát fejlesztésére eszközöket!

Virágozzék, növekedjék, emelkedjék a főváros egyre tovább. De ne legyen mellette hamupipőke a vidék, mely könnyes szemmel nézi az aranyos czifraságot, míg ő, az elnyomott mostoha testvér, rongyokban jár.

Országgyűlés. A képviselőház szombati ülésén megválasztották a delegáció és a kvóta-komisszió tagjait. Ezután a kérvények tárgyalása következett. Felsőház csak két kérvénynél történt: a műbörgyártás megtiltására és a kereskedő-íffak vasárnapi munkaszünetére vonatkozó kérvényeknél. Előbbi Vadnay Károly, utóbbi Irányi Dániel támogatta. Továbbá Tisza Kálmán miniszterelnök felelt Komjáthynek a Christen-ügyben tett interpellációjára. A miniszterelnök szerint a katonai becsületbíróóság illetékesen járt el a Herbert ügyben; a törvényben foglalt elv megsértve nincs így az intézkedés szükségé fenn nem forog. Komjáthy válaszában kijelenti, hogy interpellációjának sokan oly intenciót tulajdonítottak, a milyennel az nem birt. Ő személyeket egyáltalában nem akart sérteni. A miniszterelnök választ tudomásul nem veszi és kéri annak napirendre tűzését. A ház többsége azonban a választ tudomásul

A „Székelyföld“ tárczája.

Róka, a melyiknek két bőre van.

(Humoreszk.)

Cservenka Szaniszló valamikor a 40-es évek végén az ukánczi toronyban levő harang lábába belevészte a nevét és tekintélyes állásának a címét is. Ez a tekintélyes állás pedig abból állott, miszerint azonkívül, hogy Cservenka járt házról házra beszélni a papi angáriát, ő volt a falu hivatalos harangozója. Mert akkori időben az volt a szokás, hogy az iskolamester volt a parochia portása, a harangozó és az egyház adóvégrehajtója. Szóval Cservenka Szaniszló iskolamester, harangozó és párbér-végrehajtó volt egy személyben. A Bach-korszak alatt, abban a politikai zivataros időben, a jó iskolamester urat annyira megijesztették conspirator felebarátai, hogy ő ott hagyta a gyerekeket, az iskolát, a harangokat meg a papot, és a diplomával a zsebében a Bánáthba vándorolt, a hol egy sváb községben szerencsésére hivaltalt talált, meg aztán nemsokára feleséget is. Több mint husz éven át a legnagyobb kitarással ülte meg a katedrát, mignem a kultusz-miniszter elrendelte, hogy a tanítónak nemcsak az abc-t, hanem mást is kell tudni és tanítani. A község ekkor a mester urat nyugalomba küldte; a jó Isten pedig Cser-

venkának hű élete párját küldte örök nyugalomba.

Tíz hold földet, egy házat és hat lánc szőlőt örökölt Cservenka a felesége után és — egy gyereket sem. Pénzzé tett mindent s mint jómódu töképezés, visszavándorolt hazájába.

Othton az öregek alig ismertek már reá, különösen mert olyan urias — bár ősz — pofaszakállal tért vissza. Hát még mikor a község háza mellett levő házat magára telekönyvezte? Akkor meg már igazán alig akarták hinni, hogy ő legyen az, a ki! — mert ekkor meg már ő kezdett egyik-másik ismerősére csak nagyon homályosan visszaemlékezni.

Cservenka János egy napon fellátogatott a toronyba abból a célból, hogy a község rég nem látott határain végig tekintessen. A rozoga haranglábon azonnal szembeötlött neki a jól kivehető régi vésett mély betűi: „Cservenka Szaniszló tanító és községi harangozó.“ Cservenka szégyenében majd ledöntötte a tornyot és feltette magában, hogy tekintélye megóvása végett azokat a betűket akárhogy is, de eltörölteti.

A községi képviselők választása alkalmával az a kitüntetés érte Cservenkát, hogy kellő számú voksot kapott. Az első közgyűlésen azzal az indítvánnyal állott elő, hogy a harang lábait ujjakkal kell kicserélni, mert a régi alatt leszakadhat a — torony. A köz-

gyám nemcsak megtakarítás szempontjából, de azért is ellenezte az indítványt, mert a régi haranglábak nevezetes időkre emlékeztetik a községet, többek között arra is, hogy Cservenka volt a falu első harangozója. Cservenka ez ellenében a saját költségére kérte a haranglábát ujjakkal kicseréltetni. Ez ellen az indítvány ellen is volt ellenvetés. Új toronyt építhet új haranglábakkal, de a régi csak maradjon úgy meg, a hogy van.

Cservenkát leszavazták.

Ettől kezdve sohasem ment el többet a falu házába, hanem othton maradt és unatkozott. Hanem az unatkozást is végre borzasztóan megunt.

Sokszor sovár tekintettel nézte, a mint a vadászatra menő jegyző fűtyörészve haladt el ablaka alatt, vállán a puskával. Jó unalomkergető lehet a vadászat — gondolta magában s fölkereste a jegyzőt, kinek társul csapott fel. Másnap megvásárolta a kisbíró özevegétől az árván maradt egyszövű puskát, a boltban puskoport vásárolt és harmadnap hajnalban már azzal kopogtatta meg a jegyző ablakát, hogy „gyerünk“. A jegyző vörös szőrű kopója csaholva futott végig a falun, ki a mező felé. Cservenka rövid kötélén huzta maga után a saját Bodriját. Próbaképpen el-eleresztette a kötelet, de ilyenkor aztán mindig egy darab kenyérhajat kapott a Bodri, csakhogy hátra ne nézzon.

Végre oda értek a kukoricás elé. A jegyző

kutyája már hajtott. Cservenka beleszórja a löport a csöbe, de nincs, mivel a fojtást legyömösözte. Egy közeli fűzfához ment és vesszőt vágott. A Bodri családi jelenetet sejtett, miért is vonítás közt olyan sebesen vágatott haza felé, hogy a segenyt a leg-hősiessé nyul sem érthette volna utól.

A „Hector“ vakkanása mind közelebb, közelebb ért.

A jegyző beállította Cservenkát a kukoricás egyik barázdájába, figyelmeztetvén őt, hogy mielőtt a nyul orrát látja, löjjön. Cservenka fegyvere nagyot dörög; reá fülhasító vonítás támad, aztán mély csend áll be.

Mind a két vadász a helyszínére rohan. Cservenka fölkapja a földről az elejtett vadat s örömmujongva kiabál: „Megvan, megvan, nem is nyul, hanem róka.“ És Cservenkát a jegyző könnyes szemei sem tudták meggyőzni arról, hogy a kiszenvedett az állatok szolidabb fajához tartozik, mint a ravasz róka. Cservenka oththon a „rókát“ a gypmesterrel megnyuzatta, bőrt kitönte és első debute-jének emlékeül fölvitte a padlásra.

A jegyző boszut esküdött.

A baktarral ellopatta a kitömött „rókabőrt“ és átcsalta magához a jámbor Bodrit, a melyet szépen belevart a megboldogult Hector bőrébe. Aztán szappanból habot vert és a Bodri orrát a habbal jól bepamacsolta.

sul vette. Miután még Szemecz Emil azt az interpellációt intézte a honvédelmi miniszterhez, készülnek-e már a népfölkelési törvény végrehajtására vonatkozó utasítások, az ülés véget ért.

A német-orosz háború előjelei. Berlinből írják: A „Post” jelentése szerint a bajor hadügyminiszter legutóbb sűrűn értekezett nagy bajor vagon-gyárak főnökeivel, kik 2000 vasúti vagon szállítására kaptak megbízást a legközelebbi négy hétre. Ez a hír sajátságos értelmezést nyer a „Berliner Tageblatt” pétervári hírei által, melyek szerint az orosz diplomáciának az a nézete, hogy Battenberg Sándornak Berlinben olyan hatalmas támasza van, hogy vizitációja lehetséges, sőt bizonyos, ha Berlinben két szem fog lezáródni. Előkelő orosz körökben gyakran emlegetik a „nagy” és „kis” berlini udvart, a császár és trónörökös eltérő politikáját. A „Berliner Tageblatt” jelenti továbbá, hogy Giers állása meg van ingatva.

Az erdélyrészi magyar köz-művelődési egyesület

havi rendes ülése nagy érdeklődés között folyt le a hó 12-én Kolozsvárról. A nagyszámú helyben lakó tagokon kívül a vidékről is, mint mindig, számosan mentek fel.

A gyűlés délutáni 3 óráig tartott, mely idő alatt 70-nél több ügydarabot tárgyaltak le.

Az ülést Sándor József titkár szokott havi jelentése nyitotta meg a mozgalom állásáról és az ügymenetről. E szerint az augusztus 29-ki közgyűlés felhívását megküldték az összes megyei és városi törvényhatóságoknak, a fiókok pedig felszólították, hogy a területükön levő bajok orvoslása végett részletes memorandumaikat siessenek beadni; bejelentette a különböző szakosztályoknál javaslatlételt végett levő tárgyakat, melyek a novemberi ülésen lesznek megvitatandók; a fiókok részéről mutatkozó tevékenységet vázolta az egyesület által megindított iparmozgalom hatását, mely utóbbi a szász textiliparra igen előnyösen üttött ki. A székelyparra a név az egyesületre további súlyos teendők várnak s előre is felhívja a teendők sorrendjén dolgozó bizottság figyelmét a sepsiszentgyörgyi szövödére, valamint a k-vásárhelyi asztalos- és bőriparra.

A gyűléstől szóló jelentésből kiemelendő, hogy az egyesület vagyona még csak 1200 iven iratott össze, úgy, hogy még mindig künn van 87,000 iv, melyek a jövő év tavaszán fognak bekértni.

Felolvasta az aradi „Kölcsy-egylet” levelét, mely a ceglédi izr. hitközség ama határozatával, hogy isteni tisztelet alatt mind-

addig gyűjtenek a kultúregylet javára, míg nagyobb összeg nem gyűl össze, éljenzessel fogadtattott.

A pénztári jelentés szerint szeptember hónap befolyt 8373 frt, mely összeggel az egy-let összes vagyona 189,382 frt.

A brassómezei választmány a hó 17-én nyitja meg az egyesületi tagok által létesített kisedővóját; az ünnepélyre Kolozsvárról Nagy Béla igazgatósági tag küldetett ki.

Köszönettel fogadta a gyűlés dr. Lendvay Pál 600 péld. népszerű közegészségügyi munkáját, mely a népkönyvtárak között fog kiosztatni.

Tudomásul szolgált a Wesselényi-egylet jelentése, hogy Ördögkúton az óvó-iskolát felállították.

Néh. Soltész N. János 2000 frtot hagyott az E. M. K. E.-nek.

A gyűlés legfontosabb tárgya volt a titkár jelentése a különböző egyesületek és pénzintézetek felől, a melyeknek kezelését tanulmányozta. Összesen 18 módszert vizsgált meg, melyek után az eddigi kezelést fentartandónak jelentette ki.

Pénztárnoknak Csiki Imrét választották meg, ki a tisztelet kauczióját melletti is díjtalanul vállalkozott; Szűcs Géza, Kolozsvár egyik legkitűnőbb könyvelője, pedig a könyvelés felügyezésére szintén díjtalanul vállalkozott. Az egyesület pénzei a titkár Sándor József nevére címzendők (Kolozsvár, főtér 7. sz.)

A számos szönyegen volt tárgy közül kiemelendő még, hogy az egyesület erkölcsi támogatását adta a kolozsvári kereskedelmi ifjak ama törekvéséhez, hogy egész Erdélyt ifjúsági egyesületekkel parkodjanak behálózni, mire név az ifjúság egy kis lapot szándékozik kiadni, melynek szerkesztésére Sándor József egyetemi titkár kért fel.

Ezután zárt ülés következett.

Az E. M. K. E. javára Kis-Küküllőmege második is megszavazta a 10,000 frtot. Első alkalommal tudvalegleg kifogással élt az egyik közgyűlési tag, mert az ügy a tárgysorozatba nem volt időben felvéve. A belügyminiszter a főbebezés következtében annak idején a szavazást megsemmisítette, illetve a szabályszerű hirdetést elrendelte. Most a közigazgatási közegek a törvény és forma legaprólékosabb megtartásával jártak el a közgyűlés — egyetlen oláh pap kivételével — egyhangulag járult a 10 ezer frt megszavazásához.

A háromszékmegyei „Erzsébet” árvaleány-nevelő intézet estélye.

K.-Vásárhely, 1886. okt. 18.

Nincs tán e lapnak egyetlen olvasója, a ki ne ismerné a mi jó szellemünket, városunknak és vidékének magasztos nemtőjét: Szentkereszty Stephanie Báronét! Hirdetik az Ő nevét messze földön, széles Magyarhonban, az „Erzsébet” árvaleány-nevelő intézet, a „Rudolf”-kórház, „Stephanie”-menház, a legfelségesebb oltári szentség imádatára alakult kézdívasárhelyi Oltár-egylet; s ezen szép és maradandó emlékü alkotásaihoz fényben, nagyszerű egyszerűségben, erkölcsi és anyagi sikerben méltán sorakozik — habár csak ephemere értékű is — amaz estély, melyet az Ő fáradhatatlan buzgósa a hó 16-án létrehozott. Mert hogy ez az estély olyan fényesen sikerült: az legfőképpen az Ő érdeme. Az árvaházat — így gondolkodott Ő — a társadalom áldozatkészsége teremtette meg fil-léreiből. E fillérek hovaforrásáról a társadalomnak be kell számolni egy „Értesítő”-ben; az alaphoz nem szabad hozzányulni. A szükséges 300 frtért tehát ismét, mint annyiszor, a társadalomhoz kell fordulni. S a társadalomban, városunk minden nemesért lelkesülő hölgyeiben, nem is csalatkozott. A nehéz megélhetési viszonyok dacára is az estély minden reményen felül sikerült, az „Értesítő” kinyomatásához szükséges 300 frt együtt van. Hála a gondviselésnek s me-leg köszönet azoknak, kik magas állásuk s nemes áldozatkészségükkel segítségére voltak a mi jó szellemünknek: köszönet Gróf Mikes Benedekné ő méltóságának és Potsa József főispán urnak, a székelység gondviselésének!

Az estély 7 órakor vette kezdetét. A tanácsház magas izléssel földiszitott dísztermében festői látványt nyújtott a sorban felállított rendező bizottság (melyből, melléleg mondva, 41-en távolléttükkel tündökölték), melynek élén a Bároné volt s a pontosan érkező Gróf Mikes Benedekné Potsa József főispán elnököket Erdélyi Károly titkár üdvözölte csinos, talpraesett beszéddel, át-nyújtva egy-egy csinos és ifj. Tóth István által kiváló izléssel összeállított virágcsokrot, a mely figyelmét a rendező bizottságnak Potsa József főispán ur az ő kedves és szeretetre méltó modorában köszönte meg.

A műsort a kézdívasárhelyi tanítói dalkör nyitotta meg egy-egy szépen sikerült énekkel. Seethal Ferencné urhölgy, ki közönségünk előtt teljesen ismeretlen volt, olyan páratlan művészi technikával játszott zongorán, Székely Imre átiratában, magyar népdalokat, a milyent ritkán van alkalmunk hallani s a melylyel meghódította, magával ragadta a műértő hallgatóságot. Vele egyenlő művészi sikereket arattak Béli Tivadarné és Szentkereszty Iréne bárónő urhölgyek; méltók mindhármán a közönség hálájára a rendkívüli műveltségét, melyben részesítették. Gyönyörű részlet volt a „Säcken-geni trombitás” című új dalműből Szentkereszty Iréne bárónő által bemutatott bucsodal. Hallottunk ezenkívül két szépen sikerült szavalatot is Szentpétery Mariska k. a. és Benkő Sándor rendőrkapitánytól; amaz Arany János „Tetemre hívás”-át, emez Poe Edgar „Holló” cz. gyönyörű költeményét szavalta el a hallgatók általános tetszései s tapsai mellett. — A műsor lejárta után rázendült a talp alá való s a tüzes vérű ifjúság nagy lelkesedéssel áldozott Terpsichorének „kivilágos hajnalig”. Éjfélkor tombola volt, melyen igen sok szép tárgy lett kifizetve. Majd a közvacsora vette kezdetét, a melynek értékét nagyon emelték a kitűnő kedélyesség s a számos pohárköszöntő, melyek sorát Potsa József főispán ur nyitotta meg, éltetve Szentkereszty Stephanie Báronét, mint a humán intézetek lelkes megteremtőjét; Benkő Sándor Potsa József főispán urra, mint r. b. elnökre, Erdélyi Károly a másik elnökre, Gr. Mikes Benedeknére; Szűcs József polgármester a közreműködő Seethal Ferencné, Béli Tivadarné, Szentkereszty Iréne bárónőre; Seethal Ferencz Cserey Jánosnéra; Nagy Károly ismét Gr. Mikes Eliz és Emma, majd Szentpétery Mariskára stb. köszöntöttek poharat.

Az estélyen jelenvolt hölgyek közül a következők neveit sikerült följegyeznünk: A vidékről: Gróf Mikes Benedekné, Gr. Mikes Eliz és Emma, Szentkereszty Stephanie és Iréne bárónők, Seethal Ferencné, Béli Tivadarné, öz. Cserey Jánosné, Könczei Miklósné (K.-Szentlélek), Könczei Albertné, Könczei Zsuzsa (Karathna), Könczei Klára és Anna, Gazda Emma (Kovácsné), Benkő Dénesné, Benkő Napoleonné, Benkő Emma, Szentpétery Mari, Márton Mari (Altörja), Bernáld Jánosné s leányai (Alcsernáton), Kovács Lászlóné s leányai (Martonfalva), Könczei Gyuláné, Könczei Iréne, Könczei Anna, Gidófalvi Ilka (K.-Szentlélek), Szabó Mihályné, Szabó Kata és Mari (Esztelnek); a városról: Barthos Károlyné, Barthos Borbála, Bertalan Izsákné, Balogh Gyuláné, Csizsár Józsefné, Csizsár Emília, Csizsár Dénesné, Dénes Lajosné, Fejér Károlyné, Jakab Istvánné, Fejér Lukácsné, Fejér Kata, Fejér Mari, Fejér Nina, Szűcs Józsefné, Székely Jánosné, Székely Málna, Szabó Anna, Molnár Józsiásné, Kovács Ferencné, Welneriter Jánosné, Welneriter Györgyné, id. Tóth Istvánné, Zayzon Lázárné, Török Sándorné, Török Mari, öz. Nagy Dánielné, Szűcs Mózesné, Szűcs Etelka, Jancsó Gyuláné, Kovács Irma stb.

Nagy mulasztást követnénk el, ha meg nem emlékeznénk a hála és elismerés hangján azokról, kiknek vállaira nehezedett a termék díszítése, berendezése, a közvacsora előállítás s a tárgyak beszerzése stb.

Jól esik ezek közül különösen kiemelni Welneriter Györgyné és öz. Nagy Dánielné urasszonyokat, a kik valóban leirhatatlan tevékenységet, igazán odaadó buzgó munkásságot fejtettek ki a közvacsora körül;

továbbá: id. Tóth Istvánné, Szűcs József p.-mestert, Benkő Sándor r.-kapitányt, Benkő Gyulát, Nagy Károlyt, Szabó Annát, Székely Málnát, Kelemen Ilonát, Barthos Borkát, Márton Marit, Kovács Irmát, mint a kik a terem díszítése, meghívók széthordozása, ételek, italok kérése, elárúsítása stb. által mindnyájan méltó érdemet szereztek a köz-elismerésre.

Még csak azt említhetjük föl, hogy a bevétel majdnem 400 frt. A ráfordított fáradság, áldozatkészség tehát bőven van jutalmazva, s a kitűzött cél pedig elérve.

Ismételten köszönet tehát s elismerés az intézet, a humanitás nevében: a jó k n a k.

V. K.

TANÜGY.

Tanügyi misériák.

XI.

Tekintetes közigazgatási bizottság!

Folyó év július hó 11-én megtartott állami iskolai gondnokságunk gyűlése 2-ik és 8-ik határozati pontja ellen alulírott a gondnoksági utasítások 4-ik §-a értelmében a következő külön véleményt teszi meg és terjeszti be.

1) Az 1886-ik év július hó 11-iki gondnoksági gyűlés 2-ik pontja alapján felolvasott az 1886-ik évi július hó 1-ről 687. sz. a) b) alatt ide küldött tanfelügyelői átirat, mely a gondnokság által csak tudomásul vétetett, mely irat egy tanügyi 111. sz. külön vélemény visszautasítását, az igazgató-tanító ellen véleményének beadását az iskolai évi 300 frtos házbér-szerződés beküldését tárgyalja. Alulírott azonban ezen iratok tartalma és egyszerű tudomás vétele ellen külön véleményt fejezett ki; mert a tanfelügyelő ur nincs feljogosítva arra, hogy az 1886-ik év május hó 31-ről 111. sz. alatt kelt iskola-ügyi hivatalos iratot és külön véleményt elintézetlenül a helybeli gondnoksághoz vissza tegye. Mert a gondnoksági külön vélemény és az iskolai panasos ügy nem a tanfelügyelő ur separat utoni elbírálásához s önkényes visszautasításához tartozik, hanem a törvények értelmében a tektis közigazgatási bizottsághoz, mint iskolai hatósági illetékes forumhoz. Mert jogtalan az igazgató-tanítótól — a beadott külön véleményre — a tanfelügyelő által ellen véleményt bekérni addig, míg a költéses ügy az élv forum előtt valaha tárgya tatott volna. Ily törvénytelen eljárás mellett semmi értelme nincs a külön véleménynek, a mi pedig meg van engedve, de az egy időben benyújtható ellen véleményre nincs törvény és §.

En tehát az iskolai törvények értelmében kérem és kívánom ezen beadványomnak a rendes iskolai fórumokon történendő megvizsgálását, elintézését. Annál inkább pedig, mert ama 111. sz. külön vélemény 7 pontjának tartalmát egész terjedelmében ma is fenntartom, mert azok tényeken alapulnak. Sőt L. J. oklevél nélküli tanítónő elhelyeztetése mellett az 1886-ik év május hó 31-ke óta, az ott felhozott okokon kívül még újabb érv is van; mert ő Dévára ment tanítói oklevél szerzéséért, de azt nem nyert. Holott előző csaknem 2 évvel a nmitsgu vallás- és közoktatási miniszter ur neki szigoruan megrendelte, hogy az 1885-ik év augusztus hó 31-éig az oklevelet szerezzze meg, de ezt nem tette. Ehhez járult az 1885-86-ik tanévi gyarló sikertől működése s a nyilvános tanítóképzési vizsgálatokon tanítóképesítőjének viszont meg nem szerzése. Ezen 111. sz. külön vélemény indokainak rendes forumokoni elbírálása előtt a pürkereszi 300 frtos évi magas iskolai haszonbér a tanfelügyelő ur és a gondnokság többsége által, úgy látszik, ismét 2 évre folyóvá tétetni céloztatik (Lásd 687. sz. b) 1/VII. 1886. tanfelügyelői átirat), dacára a jelen zülk kinstári pénzügyviszonyoknak s eltekintve a nagyszabani állami iskola gondnokságának a multban tett azon intézkedéséről, mely szerint nem falun, de a város közepén 7 iskolai helyiséget s 4 szobát béreltek ki az iskola céljaira évi 360 frtért. (Lásd 1886-ik tanévi értesítő 19-ik lap).

2) Az 1886-ik év július hó 11-iki gondnoksági gyűlés 8-ik pontja szerint, alulírott figyelemzetti a gondnokságot, miszerint B. F. községyi jegyző, ki egyszersmind pürkereszi iskolai gondnoksági elnök, törvény-sértés s hivatali állásával történt visszaélést miatt állomásából már egy hónapja elmúlt, hogy felfüggesztett s ellene a fegyelmi vizsgálat folyamatban van: mégis ennek dacára gondnoksági elnöki hivatalát a felfüggesztés ideje alatt is folytatja, mi törvényellenes.

Mind ezeknek alapján tisztelettel kérem a tek. közigazgatási bizottságot, méltóztassék Koós Ferenc tanfelügyelő urat oda utasítani, hogy ide a gondnoksághoz elintézetlenül visszaterjesztett 1886-ik évi május hó 31-éről 111. sz. alatt kelt hivatalos iskola-

ügyi külön véleményemet terjessze vissza a tekintetes közigazgatási bizottsághoz, a rendes forum utján elbírálás és ügyorvoslás végett. Nem különben tisztelettel kérem jelen külön véleményem indokolt két pontját is kellelőleg elbírálni s a törvények értelmében elintézni.

Teljes tisztelettel vagyok

Pütkérczen, 1886. július hó 13-án

alázatos szolgálója:

Fejér Gyula,

ev. lelkész s gondnoksági tag.

A bulgáriai események.

Berlin, okt. 16. A „Berliner Tageblatt” írja: Péterváron híre jár, hogy a török csapatok legközelebb bevonulnak Kelet-Ruméliába, az orosz csapatok pedig Bulgáriába. Ezzel szemben a „Vossische Ztg.” pétervári levelezője azt a meglepő hírt közli, hogy a hivatalos orosz körök aránylag gyöngye ellentétet fejtenek ki Battenberg herceg esetleges visszatérése ellen, sőt Oroszország elismerné Bulgária és Kelet-Rumélia egységét Battenberg herceg kormányzása alatt valami kisebb kompenzáció fejében, a minnek tekinthető volna például Varna, vagy a Dardanellák egyik szigetének átengedése Oroszország számára. E hírekhez idevaló körök a következő megjegyzéseket fűzik: Battenberg herceg visszatérésének előkészítésére mindenre tettek lépéseket, de Oroszország békülékeny hangulata alig hihető. Varna vagy a Dardanella-sziget átengedése pedig kétségkívül Európa egyhangú tiltakozásába ütköznék.

Bécs, okt. 17. A Montagsrevue egyik londoni távirata szerint a szignatárius hatalmak Idlesleigh lord jegyzékére, melyben a hatalmak figyelmét felhívja a bolgárországi helyzetre s kifejti a régensség erkölcsi támogatásának szükségét, eddig még nem nyilatkoztak. Ellenben a bolgár kormány jegyzéke, mely a hatalmakat a bolgár trónra való jelöltjeik megnevezésére hívja fel, immár élénk eszmecserét indított meg. A londoni kabinet támogatja a bolgár kormány kívánságát; Oroszország ellenben vonakodónak és tartzkodónak mutatkozik. Ha a pétervári kabinet nem tesz jelölést, az angol kormány fog megnevezni oly jelöltet, kit Oroszország is elfogadhatónak találhat.

Meghívó.

A kézdivásárhelyi jótékony nőegyesület 1886. október hó 24-én d. u. 1/2 órakor a tanácsház dísztermében rendes évi közgyűlést tart, melyre a tagokat van szerencsénk tisztelettel meghívni.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó beszéd.
2. Mult közgyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése.
3. Titkári jelentés.
4. Számvizsgáló bizottság jelentése a pénztár 1885. évi állapotáról.
5. Pénztáros jelentése a pénztár jelenlegi állásáról.
6. Jelentés a taggyűjtésről.
7. Indítványok, keblí ügyek.

Kézdi-Vásárhelyt, 1886. október hó 16-án.

Özv. Cserey Jánosné,

elnök.

Vajna Károly,

jegyző.

Meghívó.

A háromszékmegyei „Erzsébet” árvaleánynevelő intézet folyó évi rendes közgyűlése október hó 24-ik napján délután 1/3 órakor Kézdi-Vásárhelyen a tanácsházban fog megtartatni, hova az alapító és rendes tagok s minden barátai a nemes ügynek bizalommal meghivatnak.

Főbb tárgyai a gyűlésnek:

1. Elnöki megnyitó.
2. Titkári, igazgatói, pénztárnoki, iskolaszéki, ügyvédi jelentések az intézet anyagi és szellemi működéséről.
3. Költségvetések előterjesztése.
4. Számvizsgáló bizottság jelentése és annak a jövő évre való kinevezése.
5. Határozat az alapvagyon mikénti kezeléséről.
6. Bejelentése az árvaház életrajzában, keletkezése óta.
7. A felveendő árvák létszámának meghatározása.
8. Határozat Háromszékmegyei törvényhatóságának 1886. jan. 16., 59. sz. alatti átiratára.
9. Több folyó ügyek elintézése, indítványok.

Kézdi-Vásárhelyt, 1886. október hó 17-én.

Br. Szentkeresztly Stephanie,

elnök.

Meghívó.

A kézdivásárhelyi szegény s munkaközpontelen öregek „Stephanie” menházának folyó évi rendes közgyűlése Kézdi-Vásárhelyen a tanácsházban október hó 24-én d. u. 1/4 órakor fog megtartatni, hova az alapító és rendes tagokat s minden érdeklődő ügybarátot bizalommal meghívunk.

A gyűlés főbb tárgyai:

1. Elnöki megnyitó beszéd.
2. Titkári, pénztárnoki és leltározó bizottsági jelentések.
3. Számvizsgáló bizottság előterjesztése és annak a jövő évre való kinevezése.
3. A háromszékmegyei közgyűlés válasza azon átiratra, melyet a menház kézdi sorbai járási szegényeknek a menházba leendő elhelyezése ügyében tett.
5. Az alapszabályok 7. §-ának értelmében a tisztikar és igazgató bizottmányának újra választása.
6. A jövő évi költség-előirányzat megállapítása.
7. Határozni a menház épületének nagyobbitása felől.
8. Az éven át felyeendő szegények létszámának meghatározása.
9. Indítványok s kérvények.

K.-Vásárhelyt, 1886. okt. 17.

Br. Szentkeresztly Stephanie,

elnök.

Külömfélék.

— Eröss Elek, Csik-Szereda város köztisztelőben álló ősz polgármestere, folyó évi november elején tartja meg 50 éves szolgálati jubileumát, melyre az előkészületek már folynak. Az ünnepélyességeknek annak idején részletesen megemlékezünk.

— Dr. Molnár Károly rókusi orvos nevezetett ki a csikmegyei központi kórház rendelő orvosává. Örömmel üdvözljük a jeles képzettségű fiatal orvost új állomásában s óhajtjuk, hogy ide haza oly megelégedéssel legyen, a mily őszinte a mi örömünk kineveztetése felött.

— Képviselőválasztás. A csikszentmártoni választókerületben Imre Aurél halála folytán rövid időn új választás lesz. A fővárosi lapok már jelölték a szabadelvű párt részéről Szemere Attilát és ifj. Gróf Andrássy Gyulát; tényleg azonban f. hó 21-én fog a szabadelvű párt központi választmánya a tárgybán gyűlést tartani és a jelölést eszközölni. A függetlenségi párt is mozog nagyon, de jelöltjét még nem tudhatni. Bizonyos körülmények miatt idő előttinek tartjuk ez alkalommal bővebben nyilatkozni, de a központi választmány jelölése után hozzá fogunk szólni az ügyhöz.

— Hymen. Dr. Daday Vilmos, a háromszékmegyei „Ferencz József” kórház közkezdelt-ségben álló orvosa, közelebből jegyezte el Seps-Szentgyörgyön Mélik Kristóf földbírtokos művelt szellemű, bájos leányát, Idát. Kísérje szerencse e szép frigyet!

— Boeskor Mihály kir. táblai pótbiro bucus-estélye. Kézdi-Vásárhely város polgársága kivétel nélkül érezte és érzi ama veszteséget, mely a városunkban levő kir. törvényszéket

Boeskor Mihály kir. törvényszéki bíró távozásával érte. Benne a törvényszék kitünő, munkás bíráját, a város buzgó közgyűli harcosát, a polgárság egy igaz jóakaróját, barátait egy nemeskeblű, igazán szerető barátot vesztenek. Ma már mindenki átláthatja, hogy az, ki csak rideg hivatalos kötelességét teljesíti, ki önző özlájainál egyebet nem ismer, ki a közjólét emelése érdekében az erejéhez mért szellemi és anyagi áldozatot meg nem hozza: az a társadalomra nézve el van veszve. Nézetem szerint is e haza nem lesz addig soha boldog, míg minden fia azon nívaura nem emelkedik, hogy ne csak annyit tegyen vagy annyit sem, mint a meny-nyit hivatalos órai alatt végezhet s ne csak azon szűk határ között működjék, melyet hivatalos állása első kötelességévé tesz, hanem minden mozzanatát, mely a közjólét emelése érdekében indul, kísérjen figyelemmel, támogasson. Sokféle a működési tér és így alkalom van arra, hogy ki-kí tehetségét ott értékesítse, a hol számára a legkedvezőbb alkalom, tehetségével és egyéni sajátosságai-
val összhangzó munkakör van. — Boeskor Mihály kir. táblai pótbiro ur egyike volt azoknak fiatal bírának közül, kik ily szellemben működtek Kézdi-Vásárhely városában. Rövid 6 évi ittléte alatt úgy hivataltársai,

mint e város polgárságának, pontos és lelkiismeretes munkásságával, a közügyek iránti meglepő érdeklődésével, igaz szeretetét és tisztelőt érdemelte ki. Nem is késtek tisztelői a folyó hó 17-én tartott bucus-estélyen a távozás feletti fájdalomnak kifejezést adni. A „Plevna” vendéglő étterme zsúfolásig megtelt Boeskor ur tisztelőivel és barátai-
val. A pohárköszöntők hosszú sorát Szöcs József polgármester nyitotta meg, a város nevében bucuszván el az illetőtől; Dónáth József törvényszéki elnök mint kitünő tisztviselőért, Kovács István járásbíró mint barátért, Kökösi Károly ügyvéd mint igazságos, részrehajlatlan bíróért, Barthos Károly ügyvéd mint új táblai pótbiroért, Nagy Károly igazgató mint a közügy lelkes bajnokáért, Szabó István törvényszéki irodatiszt mint mindenkit érdeme szerint becsülő, üres ambíció nélkül bíróért, Erdélyi Károly mint tanügybarátért, Zayzon Lázár mint kaszinói tagért, Fejér Károly járásbíró mint kitünő hazafiért, Gyöngyösi István mint család-
apáért igen sikerült toastok mellett ürített poharat. A távozó meghatottan válaszolt és meglepő hangon elbucusza ígérte, hogy városunk közjóléte érdekében ezután is minden tőle telhetőt kész örömmel tesz meg. A kedélyes estély a késő éjjeli órákban ért véget, a midőn az egész társaság zeneszó mellett kísérte lakására a távozt. Másnap hosszú kocsisorral Csernatonig kísérve vett bucusat az ünnepelt férfitől. Habár eltávozott is közülünk, emléke él közöttünk s kívánjuk, hogy buzgó munkásságát új állásán is hasonló elismerés és siker koronázza. Isten vele! P u n k t u m.

— Ismét tűz ütött ki mult hétfőn Kézdi-Vásárhelyt. Egy istálló födele gyúlt meg, de azonnal megoltották s így nem lett nagyobb veszély belőle.

— A csikszeredai kisedővő-egylet javára f. hó 23-án fillérestélyt rendeznek Nagy Imréné, Deák Ignáczné, Lövinger Miksa és Kindai Gyula. Ezen igen kedélyesnek ígérkező estélyre tisztelettel felhívjuk a közönség figyelmét. Jövőre nézve pedig, a mint értesülünk, az egylet választmányának rendező szakosztálya fog a mulatságok rendezése iránt intézkedni, mi a rendes együttműködhetés czéljából valóban kíváncsok is.

— Budapest fővárosi lakosságának száma — az idén megejtett népszámlálás szerint — 411,917, a katonaság létszáma 10 ezer 640; a tényleges polgári és katonai lakosság száma tehát 422,557. Öt és fél év alatt a főváros lakossága 51,366 lélekkel gyarapodott.

— A kolera. Budapesten a tisztí főorvosi hivatal kimutatása szerint szombat déltől vasárnap délig 39 újabb kolera-betegedés és 20 halálozás történt. A járvány kezdete óta előfordult 894 megbetegedés, melyek közül 338 volt halálos kimenetelű. Szegeden szombat déltől vasárnap délig 19 megbetegedés és 4 halálozás fordult előtt. Szegeden népkonyhát állítanak fel.

— Mai számunkhoz mellékeljük Riemer Ede székelyudvarhelyi gépraktáros körleveleit. Riemer ur Csikmegyében a gazdasági kiállításokon mindig megjelenik, hogy gazdasági gépeit, harangjait, tűzfeszkendőit, kerti, házi és konyhai eszközeit a gazdaságközönséggel megismertethesse, s e czélból, áldozatot nem kímélve, a csikszeredai ekeversenyben is több újabb szerkezetű ekevel fog részt venni. Riemer ur tehát méltán megérdemli a csikmegyei gazdaságközönség elismerését és pártfogását, melyben eddig részesült; hisszük, hogy abban jövőre is részesülni fog.

— Reklám a temetőben. Kaliforniában a san-franciskói temetőben következő sir-irat olvasható egy sírkövön:

Tabither emlékező,

Férje Skinner Mózes, esg.

A „Trombone” szerkesztője.

Előfizetheti évenként 3 dollárral.

A 3 dollár előre fizetendő minden évben.

Jó anya, példás életű nő volt!

Szerkesztői iroda:

Coloman kereskedő boltja mellett 2. szám.

Tessék erősen kopogni!

Elhagyta! bennünket, anya,

elhagyta! Tabither.

Hirdetések jutányos áron vétetnek föl.

A „Budapest” 1887-ik évi nagy képes naptára Gracza György szerkesztésében most hagyta el a sajtót. E képes naptár, ugy kiállítását, mint beltartalmát tekintve, valóban

számot tesz naptárirodalmunkban. Majdnem hetven szép kivitelű kép díszíti; ezenkívül „Budavár visszavétele 1686-ban” című műlap csatoltatott hozzá, a mely berámázva bármely szalonnak díszére válik. Szépirodalmi részében legjelesebb íróink nevével találkozunk. Így a többi közt Tolnai Lajostól, Balázs Sándortól, Reviczky Gyulától, Prém Józseftől, Palmay Ilkától, Inczédtől, Tóth Józseftől, Rudnyáskitől hoz értékes közleményeket. Figyelemre méltó, hogy az összes most megjelent naptárak között — tekintettel a jövő évi választásokra — egyedül a „Budapest” nagy naptára közli átirva és megfelelő magyarázatokkal ellátva, a választási törvényt. Ha még megemlítjük a naptár gazdag humorisztikus részét, a legújabb hivatalos adatok alapján összeállított czim- és névtárát, valamint pontos vásárgjegyzékét: ugy bátran állíthatjuk, hogy a „Budapest” képes naptár nemcsak a legdíszesebb, hanem a legolcsóbb az összes ugynevezett naptárak között, a meny-nyiben ára csak 60 kr. Megrendelések a „Budapest” politikai naplap kiadóhivatalába (Budapest IV., Sarkantyus-utca 3. sz. a.) intézendők. — Kapható ezenkívül minden könyvkereskedésben.

KÖZGAZDASÁG.

Gyümölcskiállítás.

A gyergyószentmiklósi szegény tanulókat segélyező egyesület átal folyó hó 9. és 10-én rendezett gyümölcskiállítás a várakozáson felül fényesen sikerült.

A kiállítás 9-én reggeli 9 órakor nyílt meg. A gyümölcstenyésztek szép számmal vettek részt a kiállításon; a kiállított többféle gyümölcstajok nagy száma és szépsége mindenkit meglepett.

A kiállítás maga a megtekintésre valóban érdemes volt. A kiállított gyümölcs, ugy egyéb adományozott tárgyak, a buzgó rendezőség által csinál és izléssel voltak elrendezve.

A Laurency-féle nagyterem, hol a kiállítás volt, a belépőre meglepő látványt nyújtott. A kiállításról ugy a helyi, mint távolabb vidéki áttutató látogatók, melyeknek száma az 500-at meghaladja, (Budapest, Kolozsvár, Maros-Vásárhely, Csik-Szereda, Gyergyó vidéke) dicsérőleg nyilatkoztak. Bevétel közel 200 frt volt.

Orel Máté ügyvéd ur, az egyesület fáradhatatlan elnöke, nem kímélve semmi fáradtságot a kiállítás tartama alatt majdnem mindig jelen volt, és az érdeklődő közönséget, mint szakértőt, a gyümölcsfajoknevének megmagyarázásával kalauzolta.

A kiállításon részt vettek gyümölcseivel: Orel Máté 51 féle alma, 34 f. körte, 11 féle szilva, 1 f. amarillet, 1 f. magyagor; Dezső Gyula (Szarhegy) 37 féle alma, 9 féle körte; Kopacz Lukács 5 féle alma, 6 féle körte; Csörgő Venczel 8 féle alma, 6 féle körte; Szász Ignácz egy féle alma, 1 féle körte; id. Greinger Ferencz 8 féle alma, 3 f. körte; Genosy Alajos 21 féle alma, 11 féle körte; Lázár Lukács 2 féle alma, 1 féle szilva; Agg Tivadar 8 féle alma, két féle körte; id. Drotos János 2 féle alma, 5 féle körte; id. Tiltscher Ede 10 féle alma, 2 féle körte; Sáska Kajetan 5 féle alma, 2 féle körte; Havas Jakab 8 féle alma, 3 féle körte; Blága Imre 1 féle körte; Puprigger Frenozné 2 féle alma; Blénesi Balázs 2 féle körte; Kristály Antal 2 féle körte; polgári iskola 4 féle alma, 1 féle körte; Hozó Pál 2 féle alma, 3 f. körte; Kiss Antal 5 f. alma, 5 féle körte; Köllő Károlyné 4 f. alma, 2 f. körte; Burján Mihályné 4 f. alma, 1 f. körte, 1 féle szilva; Hoppé Lipót 1 féle alma; Balázs Mihályné 5 féle alma, 4 féle körte, 5 féle szilva; Dániel Pál 1 féle körte; Frunkucz Péterné 3 féle alma, 2 féle körte; Ferenczy György 7 féle alma, 4 féle körte, 1 féle szilvával.

Szerkesztői izenet.

T. M. urnak Lebény. A kesedelem oka abban rejlik, hogy a postai menetrend megváltozott, a min mi nem változtathatunk. Szives üdvözet!

Felelős szerkesztők:

Ifj. Dobay János.

Sprencz György.

Kiadó tulajdonos:

Szabó Albert.

